

„Verzoeken”, het staat er heusch. En dan heb ik onze lezers duidelijk genoeg verteld, wat natuurlijk deze scribent ook ter dege weet, dat er allemaal bevelen knetterden. Het is van af heden verboden in de couranten direct of zijdelings te gewagen van H.M. de Koningin, Prins Bern(h)ard, de ministers. Verhandelings en polemiek over de brochure-Colijn DIENEN te worden geweerd uit de pers. En zoo voort. Naar dit quasi-officiële geluid, het moge hun vergeven worden, hebben ook christelijke bladen geluisterd; ik weet het uit de beste bron. Ze hebben de brochure-Colijn laten doodzwijgen, denkende, soms zelfs schrijvende: ze mag niet besproken worden, het is verboden. Inmiddels kreeg de actie-Linthorst Homan alle kansen. Plus de nationaal-socialisten van Nederland. En nu bleek, dat we de heeren van den z.g. „Raad” hebben doorzien, nu zeggen ze van dien-zelfden hoek uit: het was geen verbod, maar alleen een verzoek.

En zoo praat men zich er uit!

K. S.

#### SCHRIFTUREN VAN DR H. W. v. d. VAART SMIT.

Ter aanvulling van wat we onlangs schreven over „de smarten van een gereformeerd predikant”, kunnen we thans meedeelen, dat inderdaad dr H. W. v. d. Vaart Smit verantwoordelijk te stellen is voor wat zoo al van Koninginnegracht 70, Den Haag, het adres van het z.g. „Ned. Chr. Persbureau”, wordt uitgezonden. Gelieve de „gereformeerde predikant” niet. Zijn vroegere medewerking met nationaal-socialisten van Nederland hebben we destijds gesignaleerd. Heftige ontkenningen zijn gevolgd. Niettemin wordt thans op stukken, uitgaande van het „Ned. Chr. Persbureau” reclame gemaakt voor het in ons vorig artikel genoemde „uitgeversbedrijf De Pauw”. Zoals er ook reclame gemaakt wordt voor een „uitgeverij en boekhandel Oecumenia”. Alsmode voor de copierinrichting „Ecclesia”, waar men zijn gecyclostileerde kerkelijke organen in alle formaten kan verzorgd krijgen! Alles Koninginnegracht 70 (nomen sit omen), en alles telefoon 115528.

Men zal zeggen: ja, maar dat „Chr. Persbureau” heeft nog andere functionarissen. Inderdaad. Er is nog een dominee mede-directeur: ds Joh. P. v. Mullem. Er is ook nog een adjunct-directeur A. Kaptein; dat zal wel dezelfde heer zijn, die indertijd een persuiting deed, die wij abusievelijk aan dr H. W. v. d. Vaart Smit toekenden, hetgeen deze, al weer heftig genoeg, bestreed. Het blijkt, dat we toch niet zoo ver van huis waren. Voorts is er nog een secretaris: jhr J. A. Boreel de Mauregnault. De oude bestuurders hebben destijds, gelukkig, het schip verlaten.

Behalve deze gegevens komt echter een ander dat wel wat zegt omtrent dr H. W. v. d. Vaart Smit. We kregen toegezonden twee plaatselijke bladen, waarin precies zoo geredeneerd wordt, als de huidige N.S.B.-ers het voor de volksofvoeding wenschelijk blijken te achten. De artikelen waren daar aangediend als afkomstig van dr v. d. Vaart Smit. Bovendien werden ons toegezonden twee artikelen, die op papier van het Uitgeversbedrijf De Pauw waren gecyclostileerd, en die behoorden tot de door ons genoemde serie „Tenax-pakket”, rubriek I, Vrije Artikelen. Ze vormden samen nr 193 van 23—26 Juli 1940, onder den titel „Een groote beslissing”, alsmode „Over het socialisme”. We lezen: „deze artikelen kunnen buiten abonnement

door elk blad worden overgenomen ad fl.— per artikel;... ze verschijnen eens per week”. En onderaan staat vermeld: (bij beide artikelen):

„Schrijver van dit artikel is Dr H. W. v. d. Vaart Smit te 's Gravenhage; hij overname heeft deze naam niet vermeld te worden, doch een redactie die dit refereert is hierin geheel vrij.”

Laten we uit deze laatste artikelen enkele zinnen overnemen.

In het artikel „Over het Socialisme” begint de „gereformeerde dominee” te constateeren, dat de benoeming van de heeren Woudenberg en Rost van Tonningen (N.S.B.) tot „regeringsgevolmachtigde” de „grootste overwinning is, die de N.S.B. tot dusver behaald heeft”. Of zij ze „behaald” heeft? We betwijfelen het; maar herinneren ons in ieder geval, dat de heer Rost van Tonningen publiek verklaard heeft, desnoods de leden van het „politieke christendom” „naar den strot te zullen grijpen”. Koninginnegracht 70 is daar niet stil van geworden; de aldaar huizende dominee ook niet. Het moge U vergeven worden, dr v. d. Vaart Smit. Maar het moge niet vergeten worden.

Vervolgens constateert de schrijver, dat het nationaal-socialisme „socialistisch met de daad” is. Daarna wendt hij zich tot „de Christelijke vakorganisaties”. Alsof er geen positieve drang in die vakorganisaties werkte (het recht Gods over mensch en gemeenschap, Christus' koningschap, ons rentmeesterschap, vijfde, zesde, achtste gebod, en eigenlijk heel de wet des verbonds), constateert de gereformeerde predikant, dat de „christelijke vakorganisaties zijn opgericht met als voornaamste motief, dat zij den klassenstrijd niet konden aanvaarden”. Dat wie den klassenstrijd niet aanvaardt, evenmin den rassenstrijd kan willen, wordt „wijselijk” verzwegen. Nu is „in de nieuwe orde” (welke?) „dit motief verdwenen”, constateert dr v. d. V. S. De nieuwe orde; het is, alsof we hier in Nederland door den vijand reeds geannexeerd zijn. Door het wegvallen van den klassenstrijd „komen de Christelijke vakorganisaties thans voor moeilijke vragen te staan”. „Dat de beide nieuwe regeringscommissarissen zich ook ten doel hebben gesteld de eenheid der arbeidersklasse organisatorisch te herstellen, is bekend”, constateert dr v. d. V. S. Men lette op de woorden „de” eenheid „der” arbeidersklasse. En niet minder op het woord: „herstellen”. Tot achter de poorten van het paradijs wil de heer Rost van Tonningen terug, zoo wil dr v. d. V. S. waar-schijnlijk zeggen. En men leze wat er dan onmiddellijk volgt: „Wij hopen, dat de Christelijke vakorganisaties zich niet louter negatief tegenover deze ontwikkeling stellen”.

We kennen die klanken: ze zijn puur extraet uit wat de N. S. B. pleegt te verkondigen. Weer wordt, evenals in het eerste door ons overgenomen Tenax-artikel geredeneerd, niet uit de beginselen, doch uit de (nog maar verwachte) werkelijkheid; een probleemstelling, die ieder gereformeerd predikant hartgrondig móet verfoeien. „Dat zou immers niets helpen”, constateert de dominee, die toch wel eens van Abraham Kuiper en Hendrik de Cock gehoord heeft. Het schijnt hem heel en al te ontgaan, dat een synode, met welks beslissingen ook hij officieel geacht wordt in te stemmen in leer en leven (ook in leer!), nog pas

heeft uitgesproken, dat elk lid van een der gereformeerde kerken geroepen is..... ook in het leven der organisaties met name van die op sociaal terrein, de beginselen van het Woord Gods te belijden en daarnaar te leven, en dat derhalve hij niet mag behooren tot welke organisatie ook, die door haar beginsel of practijk in strijd komt met hetgeen de Heilige Schrift duidelijk leert en gebiedt.

Het probleem schijnt niet eens meer te bestaan voor dr H. W. v. d. Vaart Smit. Hij ziet alleen maar twee regeringscommissarissen, die zich ten doel hebben gesteld, „de eenheid der arbeidersklasse organisatorisch te herstellen”. Wie niet meedoet, zal, nota bene, de „doeleinden, die de Christelijke vakorganisaties zich stelden, schaden”.

Welk een verraad van de beginselen, waaruit dr v. d. V. S. tot nu toe beweerde te leven! Dat is nu de man, die eens gepromoveerd is op een dissertatie, waarin de volgende woorden voorkomen: „de verlossing kan in niets minder bestaan dan in een algeheele vernieuwing en herschepping. De boom moet eerst goed gemaakt worden, indien hij ooit goede vruchten zal kunnen dragen..... Indien de mensch radicaal boos is, dan is ook radicale vernieuwing en herschepping onmisbaar, zal de verlossing ooit tot stand komen (165)..... Zoo is de herschepping naar theistische opvatting de ware vernieuwing van de ethisch-religieuze relatie, welke God bij en door de creatio (schepping) tusschen Zichzelf en den mensch gelegd heeft” (167). „Het is Christus, uit wien en door wien de gansche herschepping is, want Hij is de Heer over alles, de Vorst des levens, de Overwinnaar des doods en de Zaligmaker der wereld” (168). De man, die dat eens schreef, beweert thans, dat als de klassenstrijd maar afgeloopen is (Stalin Mussolini's vriend!) de christelijke vakorganisaties wel huistoe kunnen gaan... Mogen we in Uw eigen taal besluiten, dominee? Welnu, het zal u en uw mede-(ver)leiders „niet makkelijk vallen”, de volksofvoeding bij de Christelijke vakbonden tot afwijzing van wat zij uit Gods Woord verstaan hebben, te „kneden”. Er zijn er ook nog, die trouw zijn, zelfs in bangen tijd. Sommigen juist in bangen tijd.

K. S.

#### KERK EN POLITIEK. (I.)

„De vrije kerk in den vrijen staat” zoo luidde Kuiper's fier adagium. Er is reden om op handhaving van dit parool bedacht te zijn in een tijd, dat landgenooten zonder zin voor Nederlands Christelijk-historische tradities er op uit zijn de kerk haar invloed op het ook politiek veelgeacheteerde nationale geestesleven te betwisten. Het heet dan veelal, dat men de kerk terugwilt naar haar eigen terrein. Evenwel, alle aandringen op een soort boedelscheiding tusschen politiek en kerk (van die zijde) emancipeert in beginsel de eerste van de belijdenis der kerk, dat is van haar wortel en fundament: Jezus Christus. Waarvan weer onafwendbaar gevolg is, dat door die aldus ontkerstende politiek er naar gestreefd wordt de kerk te denatureeren tot propaganda-instituut voor haar idealen.

Het is zelfs mogelijk, dat soortgelijke vrijheidsbedreiging ten opzichte van de kerk gedekt wordt met een toornen tegen den neutralen staat. Zoo b.v. bij Dr W. Th. Boissevain in zijn brochure De Kerk

werd. Nooit wilde Michel Angelo persoonlijke eerbetuigingen aannemen; hij gaf steeds God alleen de eer en schakelde zichzelf volkomen uit. Vandaar dat hij in zijn tijd niet de volle waardeering genoot, die hij verdiende, en dat Rafaël zich meer in de volksgunst mocht verheugen. De beeldengroep van dag en nacht symboliseert aangrijpend de smart, die Michel Angelo in de ziel greep ten tijde dat hij er aan werkte.

Het klooster San Marco, dat wij daarna bezochten, zet ons in vervoering door de schoone schilderstukken van Fra Angelico. Wie heeft nooit van Savonarola gehoord en van de boetpredikaties die hij hield. Welnu, treden wij dan den vredigen kloosterhof binnen; het is of de geest van den grooten Dominicaner monnik, die in de veertiende eeuw om den ijver dien hij betoonde bij zijn poging om zijn landgenooten nader tot God te brengen, verbrand werd, hier nog rondwaart en ons te meer in vervoering brengt over het schoone, dat onze oogen te zien krijgen. Zie daar dat fresco „Stille”, een monnik, met den vinger op den mond. Onvergelijkelijk schoon is de Christus aan het Kruis; de Christus als Pelgrim; de tronende Madonna; het jongste gericht; Zacharias, den naam van Johannes schrijvend; de vlucht naar Egypte; ja, wat is er niet schoon daar?

Als verwezen loopen wij rond en vallen van de eene vervoering in de andere. „Wat is God groot!” roepen wij ten slotte met dankbare verbazing uit.

De onvergelijkelijk schoone Piazza della Signoria, het plein, dat eenmaal het centrum was der Republiek Florence, met het groote ruitersandbeeld van Cosimo I, de groote fontein met den marmeren Neptunus van Ammanati, de plaat die de plek aanwijst waar Fra Girolamo Savonarola in 1498 verbrand werd, de groote hal van de loggia dei Lanzi met zijn schoone beeldhouwwerken, het werd alles door ons met innerlijke ontroering bezichtigd en wij zouden gaarne nog veel meer van deze schoone stad Florence vertellen, maar mogen niet uit het oog verliezen, dat Rome van onzen uitstap het hoogtepunt vormt en daarom gaan wij

## POPULAIR-WETEN - SCHAPPELIJKE SCHETSEN

### Voetsporen Gods.

V.

Wat is het beeld van Maria Magdalena, door Donatello gemaakt, aangrijpend mooi en wat is de koepel bij ontstoken licht schitterend in glanzende pracht van uiterst teer en schoon mozaiek. Bezienswaardig is ook de reusachtige figuur boven het hoogaltaar: Christus als Rechter der wereld. In den regenboog gezeten strekt Hij de handen uit. De palm der rechterhand open en naar de gelukzaligen gekeerd, de rug der linkerhand wijst vol afschuw de veroordeelden af. En in die groote ruimte, die overal om den Heiland heen zich uitstrekt, ziet men de heerschappijen voorgesteld van Engelen, Tronen, Machten en Krachten. Onder den Heiland en naar beide zijden heen blazen Engelen de bazuin van het Laatste Oordeel en vertoon de werktuigen van het lijden. Nog lager en rechts van den Heiland zijn de Apostelen. Verder ziet men voorop de Maagd en links de heiligen van het Oude Testament. Voorop staat Johannes de Dooper. Aan Christus' voeten speelt zich het laatste oordeel af; de zielen lichten de zware deksels van de doodkisten en staan op uit de graven; de rechtvaardigen worden door Engelen ontvangen, de onrechtvaardigen door duivels. En naar gelang het oordeel luidt worden de zielen door die Engelen of duivels naar het paradijs of naar de hel heengeleid.

Rechts van den Christus ziet men de drie patriarchen, Abraham, Izaäk en Jacob, naast elkaar gezeten in de poorten van het paradijs; verscheidene zielen houden zij op den schoot, terwijl Satan, aan den anderen kant staande, uit de veroordeelden een verloren ziel verslindt.

Het overige van den achthoekigen koepel tot in bijzonderheden te vermelden, zou hier te veel ruimte kosten, zoodat ik alleen nog aanhaal, dat die koepel uit vier strooken, elk vijftien paneelen bevattend, is samengesteld. Op die paneelen ziet men de voornaamste geschiedenissen van het Oude Testament van de Schepping af tot aan den Zondvloed; de geschiedenis van Jozef en zijn broeders; het leven van Christus en ten slotte het leven van Johannes den Dooper.

Na het bezoek aan de Doopskerk wandelen wij de kerk van Lorenzo voorbij, naar de kapel der Medici, een vermaard vorstengeslacht, dat over Florence den scepter zwaaid en waarvan Catharina zich het meest berucht gemaakt heeft en nog steeds met afschuw tot onze geschokte verbeelding spreekt.

De koepelkerk zelve is prachtig, maar bij het zien van de weelde, verkrist aan de „Capella dei Medici”, waar de veelkleurige marmeren tombes der Medici zich in den glanzenden vloer spiegelen, wordt men stil van verrukking. En de beelden-groepen, die zich daar bevinden, zijn schitterend, te veel om op te noemen. Vooral de groepen, voorstellend de morgen- en avondschemering, onder het beeld van den veldheer Lorenzo de Medici, is indrukwekkend. Zie de mannenfiguur, fors als een rotsblok, naar voren gebogen, met een gelaat dat fascineert door scherpen blik der oogen. En daarnaast de nacht, een vrouwenfiguur. Zeldzaam is de afwerking hiervan. Zeldzaam is voorts ook de pracht die verder in de kapel te zien is en wij zouden wenschen er dagen achterein in te kunnen doorbrennen. Het merkwaardige van deze beelden-groep treft ons nog des te meer als wij weten, dat de wereldberoemde beeldhouwer Michel Angelo in den tijd, dat hij hem maakte, een oud man was, zestig jaren, lijdende aan duizeligheid en hoofdpijnen, moe en vol van zorgen. En deze man maakt in zulk een zorgvollen tijd zulk een heerlijk beeld. Maar Michel Angelo vreesde God en diende vóór alles Hem in zijn kunst en daarom wist hij hoe 's Heeren kracht in zijn zwakheid volbracht

en de n...  
Aan dien...  
der kerke...  
hij iets a...  
kerk en...  
wederz...  
steunen. ...  
de kerk k...  
voorbijga...  
noodzakt...  
ingeroepe...  
zij oordeel...  
zicht. Oc...  
diemate...  
of ten on...  
mijnend...

Men z...  
vorm van...  
de overh...  
zwijgen t...  
Als co...

de staat...  
kerk". W...  
wordt van...  
een Duit...  
laten rust...

Nu is...  
voorstelli...  
deel van...  
de vrijhei...  
vive te...  
branding...  
vastheid...  
prijs van...  
lijke, ver...  
beginselen...  
verlies!

Dit wil...  
kerk me...  
staan. Ie...  
in stemh...  
cijfers en...  
op zou w...  
schijning...  
naar. Ma...  
weer nie...  
heeft. Ie...  
zonder d...  
hooren, ...  
nemings...  
langenaf...

De vo...  
vormt ge...  
het al z...  
method...  
haar, die...  
en kuns...  
Woords...  
plaats, d...  
heid van...  
Niet alle...  
kan zich...  
late zich...  
aandacht...  
beoefenin...  
met de l...

maar w...  
eeuwige...  
even te...  
ontdekk...  
reis ple...  
oog ont...  
ten, var...  
iemand...  
onder e...  
welke h...  
hij bove...  
in het l...  
sloeg hi...  
na dien...  
hij was...  
lende fi...  
de eene...  
den mo...  
van per...  
dat hij...  
doen v...  
berg fr...  
hier in...  
niet wis...  
koop, e...  
verbazi...  
vendien...  
in deze...  
waarne...  
Met eer...  
gade al...  
met een...  
verdw...  
dat hen...

Wij h...  
het avo...  
acht un...  
aankon...  
wezen...  
Immers...  
worden...  
tijd kos...  
vijf dag...

